

4.11.2015

Eduskunta
Kunta- ja terveysjaosto
Osastosihteeri Kaisa Iso-Sipilä
00102 Eduskunta

Kunta- ja terveysjaosto torstai 05.11.2015 klo 09:30 / HE 30/2015 vp / Asiantuntijapyyntö

Kuopion yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen lausunto tietojärjestelmien toimivuudesta ja kehittämisestä

Tietojärjestelmien toimivuus

Osa potilastietojärjestelmistä on vanhentuneita, eivätkä ne tue tämänhetkistä toimintaa ja toimintatapoja. Järjestelmät eivät ole kaikilta osin nykyisen teknologian mukaisia, ja osa niistä on elinkaarensa lopussa. Järjestelmien versiopäivitykset aiheuttavat usein ongelmia virheiden korjauksena. Niin järjestelmäkohtaiset kuin kansalliset vaatimusmäärittelyt ja tuotekehitysprosessit ovat usein hyvin hitaita.

Järjestelmien toimivuuteen, joka on toteutettu kansallisen lainsäädännön vuoksi (=tietojen käsittelyyn, erityisesti luovutuksiin liittyen) tehdyt järjestelmämuutosten toteutukset ovat usein sellaisia, että käyttäjien on hankala toimia säädösten monimutkaisuuden vuoksi ja siihen liittyvien monimutkaisen järjestelmätoteutusten vuoksi. Tämä saattaa vaarantaa potilasturvallisuutta ja potilaiden ja henkilöstön oikeusturvaa. Lisäksi lainsäädännön muutokset ovat erittäin kalliita toteuttaa järjestelmiin. Muutokset työllistävät terveydenhuoltoa hyvin paljon ja aiheuttavat monesti tehottomuutta toiminnassa, varsinkin silloin, kun ne joudutaan toteuttamaan hyvin nopealla aikataululla, mitä lainsäätäjät usein edellyttää.

Tietojärjestelmien ohella on kyse usein enemmänkin toimintamalleista kuin pelkästään niiden toimimattomuudesta. Edelleen varsin usein toimitaan samoin kuin vuosia ja vuosikymmeniä sitten, vaikka koko muu maailma on muuttunut ympärillä. Tarvittaisiin lisää esim. sähköisen yhteydenoton mahdollisuuksia, ettei puhelinsoitto tai paikalla käynti ole ainoa keino saada jostain tietoa tai palvelua.

Tilastotietojen saaminen on joistakin järjestelmistä ongelmallista (esim. hoitotasapainosta, tietäntyyppisistä potilaista ym.). Tietoja joutuu hakemaan eri kohdista eikä järjestelmä ei anna mahdollisuutta hakea tietoa kokonaisuuk-
sina.

Kanta-palvelut on otettu kattavasti käyttöön koko maassa, mutta niiden käytettävyyttä ja tiedon haku on hidasta ja hankalaa, mikä estää niiden luontevan käytön potilaan hoidossa. Lisäksi hakuihin liittyvät valintaominaisuudet ovat melko vaatimattomat ja toimivat osittain jopa virheellisesti. Sinänsä Kanta-palveluilla olisi erittäin suuret mahdollisuudet tiedon hyödynnettävyy-

4.11.2015

dessä potilashoidossa ja terveydenhuollon toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä. Se vaatii kuitenkin muutoksia lakisäädöksiin. Tällä hetkellä erilaisiin kansallisiin rekistereihin kerätään paljon erilaista tietoa, jota ei kuitenkaan kaikilta osin hyödynnetä. Tämä tiedon kerääminen on erittäin työllistävää ja myös osin turhauttavaa. Tarvittava rekisteritieto tulisi tulevaisuudessa saada suoraan Kanta-palveluihin tulevasta tiedosta.

Potilaan näkökulmasta Omakanta-palveluiden tiedot eivät ole vielä täysin luotettavia. Puutteita on esimerkiksi tiedoissa ja palvelutapahtumissa. On kuitenkin todettava, että osa tietojärjestelmistä on kuitenkin kehittynyt hyvään suuntaan niin toiminnanohjauksen kuin potilaan hoidonkin kannalta. Usein on kyse enemmänkin toimintamalleista kuin tietojärjestelmistä, varsinkin asiakkaan palvelun osalta. Toimitaan usein perinteisten mallien mukaan, vaikka maailma on muuttunut ympärillä. Tarvittaisiin esim. lisää sähköisen yhteydenoton mahdollisuuksia, ettei puhelinsoitto tai paikalla käynti ole ainoa keino saada jotain tietoa tai palvelua. Joiltain osin tämäntyyppisiä ratkaisuja on jo kehitetty ja kokemukset niistä ovat hyviä. Myös monet mobiiliratkaisut ja potilaan etäseurannat ovat helpottaneet henkilökunnan työtä sekä tehostaneet työprosesseja.

Tietojärjestelmien yhteensopivuus

Tiedon siirrossa on edelleen ongelmia sekä organisaation sisällä että organisaatioiden välillä, ja tietoa joudutaan kirjaamaan useammin kuin kerran, eikä välttämättä kaikki kirjattu tieto ole käytettävissä siellä, missä sitä tarvittaisiin. Tiedon kokonaisuuden hallinnassa on puutteita. Joskin on mainittava, että potilaan keskeisessä hoidossa tarvittavien tietojärjestelmien kohdalla integraatioita on toteutettu varsin hyvin viime vuosien aikana. Yhteensopivuus vaatii kuitenkin runsaasti räätälöityä työtä ohjelmistotoimittajilta ja aiheuttaa työ- ja ylläpitokustannuksia. Lisäksi käyttäjien tulee hallita useita eri tietojärjestelmiä.

Tiedon laajassa hyödyntämisessä peruslähtökohta on tiedon rakenteisuus ja standardisuus, joissa erityisesti sosiaalitoimen puolella on paljon kehitettävää.

Tietojärjestelmiin liittyviä kehittämishankkeet

Tietojärjestelmäkohtaista kehittämistyötä ja joidenkin prosessien tehostamiseen tähtääviä erillisiä kehittämishankkeita on menossa sairaanhoitopiireillä ja kunnilla. Tämä on normaalia kehittämistyötä ja käytössä olevien järjestelmien päivittämistä muuttuneiden toimintatapojen ja järjestelmien kehittämisen vuoksi.

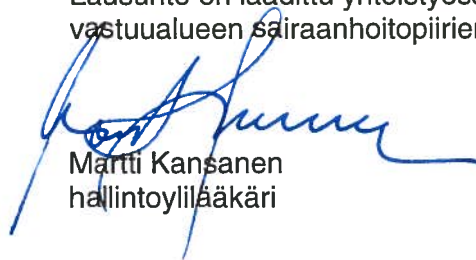
Merkittävin kehittämishanke tällä hetkellä on kuitenkin lähes kaikkien sairaanhoitopiirien ja suurten kaupunkien yhteinen asiakas- ja potilastietojärjestelmän vaatimusmäärittelyhanke (UNA).

4.11.2015

KYSin erityisvastuualueen kunnista ainakin Joensuu ja Kuopio ovat mukana Omaha- ja digitaaliset arvopalvelut –projektissa (ODA). Lisäksi osa sairaanhoitopiireistä osallistuu sähköisen asiainnin kehittämishankkeeseen (Hyvis).

Tietojärjestelmien kehittämishankkeissa oleellista on tunnistaa, mikä on se toiminnallinen kehittämishanke ja muutos, johon tietojärjestelmäratkaisulla haetaan tukea. Tämä vaatii toiminnasta vastaavilta erittäin vahvaa sitoutumista kehittämiseen ja muutoksen hallintaan, ja eri toimijoiden vahvaa yhteistyötä.

Lausunto on laadittu yhteistyössä Kuopion yliopistollisen sairaalan erityisvastuualueen sairaanhoitopiirien ja Kuopion kaupungin kanssa.

Martti Kansanen
hallintoylilääkäri

Tiedoksi

Etelä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Itä-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Pohjois-Karjalan sairaanhoito- ja sosiaalipalvelujen kuntayhtymä
Kuopion kaupunki

